

Kursplan för

Psykologiska behandlingsmetoder inklusive psykoterapi, 30 hp

Psychological Treatment, Including Psychotherapy, 30 credits

Denna kursplan gäller från och med höstterminen 2023.

Observera att kursplanen finns i följande versioner:

HT14 , HT15 , HT17 , HT19 , HT20 , HT21 , HT22 , HT23

Kurskod	2PS032
Kursens benämning	Psykologiska behandlingsmetoder inklusive psykoterapi
Hp	30 hp
Utbildningsform	Högskoleutbildning, 2007 års studieordning
Huvudområde	Psykologi
Nivå	AV - Avancerad nivå
Betygsskala	Underkänd (U) eller godkänd (G)
Kursansvarig institution	Institutionen för klinisk neurovetenskap
Beslutande organ	Programnämnd 8
Datum för fastställande	2014-05-07
Reviderad av	Utbildningsnämnden CNS
Senast reviderad	2023-05-31
Kursplanen gäller från	Höstterminen 2023

Särskild behörighet

Godkänt resultat från psykologprogrammets termin 1-7 omfattande 210 hp samt minst 15 hp från termin 8.

Student som underkänts på VFU (verksamhetsförlagd utbildning) eller motsvarande till följd av att studenten visat så allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för sjukvården riskerats, är behörig till nytt VFU-tillfälle först när den individuella handlingsplanen har fullföljts.

Mål

Efter genomgången kurs ska studenten kunna

Moment 1, Patientarbete under handledning, del 1

- under handledning genomföra beteendeanalys/ fallkonceptualisering, bedömning, behandlingsplanering, behandlingsarbete samt behandlingsutvärdering med patient (barn och/eller

vuxen) som har vanligt förekommande problematik (t.ex. ångestsyndrom/ förstämningssyndrom, hälso- eller stressrelaterade problem)

- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot klienter
- visa fördjupad förmåga att göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga och kliniska aspekter
- planera för och vetenskapligt utvärdera de psykologiska behandlingar som studenten genomför inom ramen för kursen
- skriva behandlingsrapport, journalanteckningar samt reflektera kring erfarenheter av behandling för minst en patient.

Moment 2, Evidensbaserade behandlingsmodeller och kliniska färdigheter

- redogöra för forskningsmetodik och relevanta begrepp vid psykoterapiforskning, inklusive användning av tidsserieanalyser och "single-subject" design
- beskriva vad som ingår i och kunna planera en vetenskaplig klinisk utvärdering
- på ett integrerat sätt redogöra för, kritiskt granska och diskutera evidensbaserade principer, forskningsfynd samt psykologiska behandlingsmodeller/ metoder och kombinationsbehandling vid olika former av psykologiska problem
- illustrera och modellera tillämpningen av centrala evidensbaserade principer/tekniker
- redogöra för olika fallgropar i behandlingsarbetet och hur man minskar risken för att hamna i dessa
- ha kunskap om hur man anpassar bedömning, psykologisk behandling och klinisk utvärdering i specifika sammanhang (t.ex. utifrån en grupp, ett par, en familj eller kulturella skillnader)
- reflektera kring implementering av psykologiska behandlingsmetoder inom klinisk praktik utifrån ett såväl lokalt som nationellt och globalt perspektiv.

Moment 3, Verkningsmekanismer inom psykologiska behandlingsmetoder

- kritiskt reflektera kring olika teoretiska perspektiv på behandling genom till exempel analys av likheter och skillnader mellan dessa perspektiv, deras styrkor och potentiella begränsningar
- diskutera och reflektera kring centrala icke-specifika terapeutiska faktorer (till exempel terapeutisk allians och generella terapeutfärdigheter)
- redogöra för och diskutera potentiellt verksamma mekanismer i psykologisk behandling utifrån aktuell empiri och kunna använda sig av forskningsrelaterade begrepp som mediatorer och moderatorer.

Moment 4, Patientarbete under handledning, del 2

- under handledning självständigt genomföra beteendeanalys/ fallkonceptualisering, bedömning, behandlingsplanering, behandlingsarbete samt behandlingsutvärdering med patient (barn och/eller vuxen), som har vanligt förekommande problematik (t.ex. ångestsyndrom/ förstämningssyndrom, hälso- eller stressrelaterade problem)
- planera för och vetenskapligt utvärdera (mäta, kritiskt granska, analysera och diskutera) de psykologiska behandlingar som studenten genomför inom ramen för kursen
- skriva behandlingsrapport, journalanteckningar samt reflektera kring erfarenheter av behandling för minst en patient
- reflektera kring centrala principer och förhållningssätt inom ramen för handledningsupplägg
- redogöra för, kritiskt reflektera över, modellera för andra och diskutera hur man tillämpar och anpassar terapeutiska principer och tekniker
- kritiskt reflektera över hur man skapar ett förhållningssätt som kännetecknas av hållbar utveckling i sin professionella roll och i sitt arbete (t.ex. förebygga utbrändhet, fortsatt kompetensutveckling etc.)
- reflektera över ett antal utvalda senare utvecklade terapeutiska metoder.

Innehåll

Studenten förväntas från tidigare kurser ha grundläggande kunskaper om utrednings- och testmetodik, DSM-systemet, samtalsmetodik samt skilda psykologiska skolbildningar/teorier inom det terapeutiska området förr och nu (psykodynamisk terapi, kognitiva och beteendeterapeutiska terapier, inlärningsteori/beteendeanalys). På denna kurs fördjupas kunskaperna och kompletteras med kunskap om integrativa strömningar inom psykoterapins område, kombinationsbehandling (farmaka och psykologisk behandling) samt kunskap om specifika patient- och kontextrelaterade frågeställningar. Studenten förväntas i hög utsträckning själv vara aktiv för inhämtande av kunskap genom bl.a. litteratur, rollspel, förberedelser inför handledning och patientarbete samt egna seminarier.

Kursen är indelad i följande fyra moment:

Patientarbete under handledning, 1, 6.0 hp

Betygsskala: GU

Studenten får under handledning av legitimerad psykolog genomföra minst en behandling av patient med vanligt förekommande problemområden. Handledaren är även legitimerad psykoterapeut eller har en klinisk specialistutbildning med relevant inriktning. Handledningen ges i grupp om 4-5 studenter. För att optimera handledningen spelas sessionerna in som ljudinspelning och studenten skriver sessionsrapport inför varje handledningstillfälle. Patientarbetet är uppdelat på två kursmoment, varför handledning och patientarbete fortsätter under vårterminen inom ramen för kursmoment 4. Handledningen ges regelbundet, veckovis ca 3 timmar per tillfälle, sammantaget 120 h, fördelat på dessa två terminer. Studenten kommer att genomföra sin handledda terapi inom ramen för den psykoteraupiska metod som visat evidens för den aktuella patientens problematik. I enlighet med det nuvarande forskningsläget kommer betoningen att ligga på kognitiv beteendeterapi, KBT, men andra evidensbaserade metoder kan också komma ifråga. Handledare och student har ett kort enskilt avstämningsmöte (i mitten av terminen) om handledningen och studentens utveckling under respektive termin, samt en ytterligare bedömning i samband med terminsslutet.

Evidensbaserade behandlingsmetoder och kliniska färdigheter, 13.5 hp

Betygsskala: GU

Momentet syftar till att integrera fördjupade teoretiska kunskaper med de kliniska färdigheter studenterna tillägnat sig under det handledda patientarbetet. Med utgångspunkt i kunskap och färdigheter från tidigare kliniska kurser på programmet får studenterna lära sig mer om evidensbaserade metoder centrala vid psykologisk behandling. Momentet ger en bred kunskap om diagnosspecifika och transdiagnostiska behandlingsinterventioner vid de psykiatriska tillstånd som är vanligast förekommande inom hälso- och sjukvården. Studenterna får även kunskap om hur de kan hantera vanliga svårigheter, fallgorpar och hinder i kliniskt behandlingsarbete (t.ex. bristande följsamhet med behandlingen). Utöver teoretiska moment innehåller undervisningen också tillfällen för studenterna att öva på praktiska kliniska färdigheter genom rollspelsövningar, videoinspelningar av rollspel, diskussioner och reflektioner. I momentet ingår även undervisning om utmaningar och möjligheter för implementering av psykologisk behandling, utifrån ett såväl lokalt som nationellt och globalt perspektiv.

Verkningsmekanismer inom psykologiska behandlingsmetoder, 4.5 hp

Betygsskala: GU

Med avstamp i föregående moment undersöks hur evidensbaserade psykologiska behandlingsmetoder är verksamma. Inom ramen för detta moment diskuteras aktuell forskning kring såväl generella som methodspecifika verkningsmekanismer. I momentet ingår undervisning om de forskningsmetoder som används för att undersöka verksamma processer i psykologisk behandling.

Patientarbete under handledning, 2, 6.0 hp

Betygsskala: GU

För information, se momentet Patientarbete under handledning, 1.

Arbetsformer

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier, grupparbeten, rollspelsövningar och litteraturstudier. Studenterna förväntas ta ett aktivt ansvar för inläsning av litteraturen på kursen innan respektive föreläsning. På kursen ingår även studentaktiverande pedagogiska arbetsmodeller i samband med seminarier och grupparbeten.

Inom ramen för moment 1 och 4 ges specifik handledning av legitimerad psykolog/legitimerad psykiaterapeut med kognitiv beteendeterapeutisk inriktning eller annan lämplig terapeutisk inriktning på det patientarbete som studenten ska bedriva.

Vissa utbildningsinslag är obligatoriska, se rubriken "Examination".

Examination

Kursen examineras på följande sätt:

Moment 1, Patientarbete under handledning, del 1

- 1) minst ett genomfört patientarbete
- 2) minst 90% närvaro på handledningstillfällen
- 3) inlämnade sessionsrapporter, godkända journalanteckningar och avslutad godkänd behandlingsrapport.

Samtliga examinationsuppgifter ges betyget U eller G.

På momentet ges något av betygen U eller G. För betyget G på momentet krävs G på samtliga examinationsuppgifter.

Moment 2, Evidensbaserade behandlingsmodeller och kliniska färdigheter

- 1) skriftlig inlämningsuppgift och reflektion, ges betyget U eller G
- 2) en muntlig och en skriftlig tentamen, ges vardera betyget U eller G
- 3) rollspel av terapeutiska färdigheter, ges betyget U eller G
- 4) egen granskning av videoinspelat rollspel, ges betyget U eller G
- 5) obligatorisk närvaro om minst 80% med aktivt deltagande på kursmomentets föreläsningar
- 6) obligatoriska seminarier/uppgifter enligt anvisningar i schemat.

På momentet ges något av betygen U eller G. För betyget G på momentet krävs G på samtliga examinationsuppgifter 1-4, samt fullgjorda obligatoriska utbildningsinslag.

Moment 3, Verkningsmekanismer inom psykologiska behandlingsmetoder

- 1) skriftligt fördjupningsarbete, ges betyget U eller G
- 2) muntlig redovisning av det skriftliga fördjupningsarbetet samt opponering på annan students fördjupningsarbete, ges betyget U eller G
- 3) aktivt deltagande på kursmomentets obligatoriska föreläsningar och seminarier enligt anvisningar i schemat
- 4) obligatorisk skriftlig, reflekterande uppgift.

På momentet ges något av betygen U eller G. För betyget G på momentet krävs G på examinationsuppgift 1 och 2, samt fullgjorda obligatoriska utbildningsinslag.

Moment 4, Patientarbete under handledning, del 2

- 1) minst ett genomfört patientarbete, ges betyget U eller G
- 2) minst 90% närvaro på handledningstillfällen, ges betyget U eller G
- 3) inlämnade sessionsrapporter, godkända journalanteckningar och avslutad godkänd behandlingsrapport, ges betyget U eller G
- 4) handledning i och modellering av samtalsfärdigheter, ges betyget U eller G

- 5) obligatoriska skriftlig(a) reflektionsuppgift(er)
- 6) obligatoriskt deltagande i diskussionsseminarium

På momentet ges något av betygen U eller G. För betyget G på momentet krävs G på examinationsuppgift 1-4 samt fullgörande av obligatoriska utbildningsinslag.

Betyg på hel kurs

På kursen ges något av betygen U eller G. För betyget G på hel kurs krävs G på moment 1, 2, 3 och 4.

Frånvaro från eller ej fullgörande av obligatoriska utbildningsinslag

Examinator bedömer om och i så fall hur frånvaro från eller ej fullgörande av obligatoriska utbildningsinslag (t.ex. närvaro) kan tas igen. Innan studenten deltagit i eller fullgjort de obligatoriska utbildningsinslagen, eller tagit igen frånvaro/brister i enlighet med examinatorns anvisningar kan inte studieresultaten slutrapporteras. Frånvaro från eller ej fullgörande av ett obligatoriskt utbildningsinslag kan innebära att studenten inte kan ta igen tillfället förrän nästa gång kursen ges.

Begränsning av examinationstillfällen, teoretiska examinationsuppgifter

Student som ej är godkänd efter ordinarie examinationstillfälle har rätt att delta vid ytterligare fem examinationstillfällen. Om studenten genomfört sex underkända tentamina/prov ges inte något ytterligare examinationstillfälle. Som examinationstillfälle räknas de gånger studenten deltagit i ett och samma prov. Inlämning av blank skrivning räknas som examinationstillfälle. Digital examination som öppnats via lärplattform räknas som examinationstillfälle även om examinationen inte lämnats in. Examinationstillfälle till vilket studenten anmält sig men inte deltagit räknas inte som examinationstillfälle. För att en examinationsuppgift ska vara aktuell för bedömning måste den ha inkommit inom utsatt tid, annars hänvisas studenten till omexaminationstillfället.

Begränsning av verksamhetsförlagd utbildning/kliniska moment

Student som ej fått godkänt på ordinarie verksamhetsförlagd utbildning/kliniskt moment (moment 1 och 4) har rätt att delta vid ytterligare ett (1) tillfälle, detta kan dock vara vid nästkommande kursgivning.

Om en student riskerar att bli underkänd på moment 1 eller 4, *Patientarbete under handledning*, ska studenten bli informerad om detta muntligen och skriftligen, t ex. vid det avstämningsmöte med handledaren som hålls under terminen. Dessutom ska en skriftlig åtgärdsplan för hur studenten ska kunna uppnå godkänd nivå på kursmomentet upprättas av handledaren och studenten, tillsammans med kursmomentansvarig/examinator. Detta sker så att studenten ges möjlighet att förbättra sina kunskaper.

Examinator kan med omedelbar verkan avbryta en students VIL/VFU om studenten visar sådana allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för sjukvården riskeras. När VIL/VFU avbryts på detta sätt innebär det att studenten underkänns på aktuellt moment och att ett VIL/VFU-tillfälle är förbrukat. I sådana fall ska en individuell handlingsplan upprättas, där det framgår vilka aktiviteter och kunskapskontroller som krävs innan studenten ges möjlighet till nytt VIL/VFU-tillfälle på denna kurs.

Möjlighet till undantag från kursplanens föreskrifter om examination

Om det föreligger särskilda skäl, eller behov av anpassning för student med funktionsnedsättning, får examinator fatta beslut om att frånga kursplanens föreskrifter om examinationsform, antal examinationstillfällen, möjlighet till komplettering eller undantag från obligatoriska utbildningsinslag m.m. Innehåll och lärandemål samt nivån på förväntade färdigheter, kunskaper och förhållningssätt får inte ändras, tas bort eller sänkas.

Övergångsbestämmelser

Om kursen läggs ner eller genomgår stora förändringar kommer information om övergångsbestämmelser att anges här.

Övriga föreskrifter

Kursutvärdering sker enligt KI:s lokala riktlinjer. Sammanställning av studenternas svar i kursenkät samt kursansvarigs analys av dessa publiceras på KI:s öppna kurswebb.

Litteratur och övriga läromedel

Obligatorisk litteratur

Clinical handbook of psychological disorders : a step-by-step treatment manual

Barlow, David H.

Sixth edition : Guilford Press, [2021] - xvii, 822 sidor

ISBN:9781462547043 LIBRIS-ID:v8v9nkbss5127gvf

[Sök i biblioteket](#)

KBT inom barn- och ungdomspsykiatri

Öst, Lars-Göran

Andra utgåvan : 2017 - 341 sidor

ISBN:9789127819375 LIBRIS-ID:20815741

[Sök i biblioteket](#)

Linton, Steven James; Flink, Ida

12 verktyg i KBT : från teori till färdighet

Andra utgåvan : [Stockholm] : Natur & kultur, [2021] - 327 sidor

ISBN:9789127824546 LIBRIS-ID:lzx7kpl5jxbzpw78

[Sök i biblioteket](#)

McKay, Dean

Treatments for Psychological Problems and Syndromes

2017

LIBRIS-ID:20531459

Öst, Lars-Göran

Att utvärdera psykoterapi och kritiskt granska psykoterapistudier

1. utg. : Stockholm : Natur & kultur, 2016 - 191 s.

ISBN:9789127146495 LIBRIS-ID:19088152

Alt. häftad utgåva av samma bok från 2020, ISBN:9789127829275.

[Sök i biblioteket](#)

Diverse artiklar och kompendium.

I tillägg till ovan förväntas studenten läsa behandlingsmanualer som ingår på programmets teoretiska kurser utifrån lärares anvisningar, och i samråd med respektive handledare under patientarbetet.

Rekommenderad litteratur

Experiencing CBT from the inside out : a self practice/self-reflection

Bennett-Levy, James.; Thwaites, Richard; Haarhoff, Beverly; Perry, Helen

New York : Guilford, 2015. - xvi, 278 pages

ISBN:1462518893 LIBRIS-ID:17851919

Kursbok på annan, tidigare kurs.

[Sök i biblioteket](#)

O'Donohue, William T.; Fisher, Jane E.

General principles and empirically supported techniques of cognitive behavior therapy

Hoboken, N.J. : Wiley, 2009. - xxiii, 743 p.

ISBN:047022777x LIBRIS-ID:12088224

[Sök i biblioteket](#)

Leahy, Robert L.

Cognitive therapy techniques : a practitioner's guide

2. ed. : New York : Guilford Press, 2017 - 517 s.

ISBN:9781462528226 LIBRIS-ID:20213540

[Sök i biblioteket](#)

Nyberg, Ullakarin

Suicidprevention i praktiken

Första utgåvan : [Stockholm] : Natur & kultur, [2018] - 215 sidor

ISBN:9789127141728 LIBRIS-ID:19088258

[Sök i biblioteket](#)

Oxford guide to behavioural experiments in cognitive therapy

Bennett-Levy, James

Oxford : Oxford University Press, 2004 - xxi, 461 s.

ISBN:0-19-852916-3 (hft.) LIBRIS-ID:9373318

[Sök i biblioteket](#)

Shouri, Soroush

Interkulturell medvetenhet : med kunskap, självkänedom, acceptans, nyfikenhet och välvilja

Stockholm : Natur & Kultur, 2019

ISBN:9789127823655 LIBRIS-ID:t37hqrpvr346p2mt

[Sök i biblioteket](#)

The therapeutic relationship in the cognitive behavioral psychotherapies

Gilbert, Paul (Ed.); Leahy, Robert L. (Ed.)

London : Routledge, 2007 - 292 s.

ISBN:978-0-415-38437-7 (hbk.) LIBRIS-ID:10411738

[Sök i biblioteket](#)

Öst, Lars-Göran

Tillämpad avslappning : manual till en beteendeterapeutisk coping-teknik

[7., rev. uppl.] : [Stockholm : Lars-Göran Öst], 2013 - 108 s.

LIBRIS-ID:14985056

Finns till försäljning i samband med undervisningstillfället.

Farmer, Richard F.; Chapman, Alexander L.

Behavioral interventions in cognitive behavior therapy : practical guidance for putting theory into action

Second edition. : Washington, D.C. : American Psychological Association, [2016] - vi, 430 p.

ISBN:9781433820359 LIBRIS-ID:18240553

[Sök i biblioteket](#)